

ALEKSANDAR RADOVIĆ
IV BONE

**BELA
KULA**

ŠVAJCARSKI GAMBIT
KNJIGA II

— Laguna —

PROMETEJ

Copyright © 2011 Aleksandar Radović i Iv Bone
Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA,
Beograd i IK Prometej, Novi Sad

Za J. R.

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

Glava I: BERHTESGADEN	11
Glava II: NIKOLAJ IVANOVIČ JEŽOV	34
Glava III: ERIKA KANARIS	55
Glava IV: MIHAIL TUHAČEVSKI	74
Glava V: ŽOZEF DARNAN	95
Glava VI: EDVARD BENEŠ	118
Glava VII: JOZEF GEBELS	141
Glava VIII: ŽAN ŽIRODU	161
Glava IX: HONORIJE	182
Glava X: CRNI KONJANIK	202
Glava XI: FILIP PETEN	229
Glava XII: BELA KULA	250
Glava XIII: RAJHSPROTEKTOR	280
Glava XIV: ATENTAT	306

Glava XV: ZATVOR 327

Glava XVI: HORST BEM 355

BELA KULA

Glava I

BERHTESGADEN

Adolf Hitler ne prestaje da besni. Izvukao se iz svoje kožne fotelje i korača gore-dole po kancelariji, a Martin Borman ga posmatra. Na sredini prostorije zastaje i pesnicom desne ruke udara po otvorenom dlanu leve ruke, a zatim nastavlja da korača, ponavljajući iste rečenice, navodeći ista imena, ne tražeći pritom ni najmanji nagoveštaj odobravanja od svog sekretara. Ipak, Hitler ne viče, naprotiv; u muklom glasu još više dolazi do izražaja hrapavi naglasak ovog provincijalca izgnanog u Berlin, grad koji ne voli, a od kojeg mora da načini svoju prestonicu dok čeka da Germanija ugleda svetlost dana.

„Sve su to nesposobnjakovići. Nesposobni da shvate, da izvrše naređenja. Da li su zaista nesposobni?

Neki svakako jesu, na primer oni koji ne postavljaju pitanja. Ali to ne važi za one koji znaju ili koji misle da znaju.

Eto, na primer, Blomberg ne spada u glupe. Međutim, on isuviše razmišlja. Veruje da je iznad mene zbog toga što od detinjstva nosi širite. Ali, on ne poznaje rat. Nije bio u rovovima, i nije bio izložen otrovnim gasovima koje su francuski

nitkovi bacali na nas. Nisam siguran da li je ikada čuo fijuk metka, osim na strelištu.

Dakle, Blomberg i Kajtel veruju da sve znaju, ali oni tek treba da dobiju rat. Sebe smatraju stratezima, a meni su potrebni verni psi koji tragaju i koji pronalaze. Pokazaću im ja šta znači voditi rat. Srećom ja sam kroz jedan rat prošao. Šta misliš o Geringu, Martine?“

Sekretar se uspravio na svojoj stolici, ali nije odgovorio. Zna da Hitlera uopšte ne zanima šta bi on mogao da odgovori. Monolog se nastavlja.

„Taj Herman nije loš. Ostavlja dobar utisak. Samo ne bi smeo previše da se opusti, njegova sklonost ka luksuzu i ženama može da nam naškodi na duži rok... Ipak! Gering još uvek ume da bude popularan. A Hes, da li ti se on sviđa?“

Martinu Bormanu se Hes sigurno ne sviđa. Isto onoliko koliko dobroćudna faca Firerovog sekretara deluje umirujuće na one koji drhteći dolaze da nešto izmole ili da odgovaraju kancelaru Trećeg rajha, toliko glava Rudolfa Hesa deluje uznemirujuće i onespokojavajuće. Kako je uopšte taj ekscentrik ozarenog pogleda uspeo da postane Hitlerova desna ruka? Borman je instinktivno nepoverljiv prema ovom pokloniku okultnih veština koji je Honorija spasao od Himlera i izvukao iz kandži Gestapoa. Sam Bog zna zbog čega... Hitler ponovo počinje da priča o svom vernom Rudolfu.

„Kakva predanost i, uz sve to, kakva delotvornost! Taj me bar nikada neće izdati, poginuo bi za mene, a kada bi trebalo izvršiti samoubistvo za našu stvar – on bi se svakako ubio. Pomoći će mi da izravnam račune sa neprijateljima Rajha.“

Neprijatelja Rajha ima više nego dovoljno – pre svega Jevreja. Kakva je to samo bagra, ti podlaci koji koriste bedu nemačkog naroda ne bi li sami prosperirali.

Doduše, bio je taj Jevrejin lekar koji mu je u mladosti spasao život. A onda, bio je tu i onaj drugi, u rovovima, koji ga je potpuno sam izvukao iz bodljikave žice u koju se bio zapetljao dok su mitraljezi rigali smrt sa francuskih položaja. Tu je i ostao, jadnik, dobio je metak u slepoočnicu, tik ispod šlema, upravo u trenutku kada je telo svog kaplara uspeo da skloni i ubaci u krater koji je napravila granata. Seća se čak i njegovog imena – Isak – zaista čestit čovek – časovničar.

Ali, na tu nekolicinu dobrih, koliko je samo zelenaša, izrabljivača, parazita? Time treba da se pozabavi Himler, on mora da reši taj problem.

Borman se Himlera pribojava više nego Hesa. Jer, on je normalan, inteligentan i kukavica. Uvek se treba pribojavati kukavica. Oni su spremni na sve, baš zato što se boje. Da bi spasli sopstvenu kožu ubili bi i oca i majku, a kako su Himlerovi roditelji mrtvi, mogao bi lako da se okrene drugima. Međutim, taj neugodni čovek je vremenom uspeo da se postavi kao neko bez koga se ne može, pre svega zahvaljujući SS-u, a zatim i Gestapou. Dobro organizovana, dobro obučena strašna tajna policija, kojom upravlja Hajdrih, slepo je odana svojim gospodarima. Oni su više od vernih pasa, oni su odani vukovi.

Kao da je postala svesna da se misli na nju, Blondi, koja je ležala iza pisaćeg stola, protegla se i jedva čujno zarezala. Hitler ju je čuo. Zaustavio se, nasmešio i pozvao je:

„Blondi, dođi... dođi, mila moja.“

Životinja je ustala i počela da se približava sitnim koracima, spuštene glave u znak pokornosti ili potpune odanosti, Borman ne zna baš sasvim. Firer zna. On se naginge, miluje izduženu njušku vučjaka čije se uši povijaju unazad kako bi što potpunije uživala u gospodarevom milovanju.

Sve mi se čini da je Adolf Hitler zaboravio na moje prisustvo. Tačno je da je fotelja, koju mi je malopre ljubazno ponudio sedajući, pritom, naspram mene na kanabe, odvojena od ostatka prostrane prostorije nekom vrstom paravana od izrezbarenog drveta. To je delo jednog udruženja drvodelja koji su na taj način želeli da izraze odanost novom gospodaru Nemačke. Hitler voli takve darove, poklone tih skromnih običnih ljudi, radnika čestitih duša i jednostavnih ideja koji su njegova najbolja i najsigurnija podrška.

Koliko li ih je samo iščupao, tih jadnih očajnika, iz kandži crvenih? Sebi je stavio u zadatak da sav taj prevareni narod vrati istinskim nemačkim vrednostima. U tome se sastoji njegova sveta misija. Socijalizam, naravno, ali ne bilo koji! Svakako ne onaj boljševički koji odbacuje vrednosti istorijskih tekovina i rase. On se ne zalaže za neku mutnu internacionalističku teoriju, on je za nacionalni socijalizam duboko uvrežen u nemačkoj tradiciji.

Nacionalna pripadnost je sveta i, ukoliko želi da usreći sve Nemce, potrebna mu je pravedna, dakle socijalna država. On ne odbacuje socijalizam, ali mrzi tu moskovsku kanceroznu izraslinu i gnuša je se. Zbog čega bi socijalizam bio podvrgnut ukazima iz Moskve i zašto bi služio sovjetskim interesima? Hitler nije glup: komunizam veoma dobro služi Rusiji, nacionalsocijalizam će poslužiti Nemačkoj. Staljin vara svoj svet: crveni nemaju monopol nad socijalizmom.

On jasno i glasno zahteva socijalizam zato što on predstavlja neku vrstu ideala i pruža snažnu političku motivaciju. Ali, on želi da taj socijalizam bude nemački i nacionalni, usađen u zemlju te džinovske celine koja se proteže od Visle i srednjovekovnih vojnih krajina tevtonskih vitezova sve do obala Rajne.

Da je kojim slučajem Rus, bio bi sa crvenima, za Staljina, jer kako biti Rus a ne biti staljinista? Uostalom, kako biti Nemač, a ne biti hitlerovac? Zajednička šansa za dva najveća naroda u kontinentalnoj Evropi, za Nemačku i Rusiju, sastoji se u tome da njima upravljaju veliki ljudi.

Narodni i populistički tribun Adolf Hitler oseća izvesnu bliskost sa komunističkim vođom Josifom Visarionovičem Staljinom. On zna da to nije moguće, ali voleo bi da se sretne sa tim čovekom prodornog pogleda, čistačem rovova revolucije, purifikatorom Svete Rusije, sa tim stručnjakom za moskovsku dejudeizaciju. Divi se kako je ovaj nesvršeni bogoslov uspeo da se otarasi Trockog, Kamenjeva, Zinovjeva... Rusija bez Jevreja već postaje pristupačnija za saradnju.

Međutim, Staljin se vara ukoliko misli da je sve rešio time što je napravio red u Centralnom komitetu i visokim sferama države... jevrejsko zlo je pustilo korene u svim sferama sovjetskog društva i podmuklom, opakom ideologijom koju propagira podriđa napore generalnog sekretara koji nastoji da obnovi moć države.

Njegov monolog se nastavlja pričom o tome koliko Staljin greši kada propagira klasnu borbu, kad je ona sasvim drugorazredna u odnosu na borbu između rasa.

Od pre četiri godine, kada sam počeo povremeno da posećujem kancelara, naučio sam da mu čitam misli i ta stvar sama po sebi nije posebno teška. Čovek koji nastavlja da korača po svom prostranom kabinetu, želeći da izbaci višak energije koju kancelarijski ljudi ne uspevaju da potroše, taj čovek jednostavnog govora, ograničenog na nekoliko stotina reči, sa elementarnim rezonovanjem, impresionira me samo onda kada zaodene svoj plašt narodnog tribuna.

Tada doživljava pravi preobražaj, transformaciju koja ga uvećava i uznosi, njegov govor poprima čarobnu mutaciju

koja njegovoj pojavi daje električni naboj i svaku reč izgovorenu njegovim hrapavim glasom pretvara u projektil koji nepogrešivo pogađa metu. Izgovorene reči daju tom smešnom austrijskom akcentu snagu bujice, dok njegov pogled postaje neizmerno prodoran. Za mene je Hitler moćan samo kada je gnevan, kada ga obuzme vizionarska histerija, pa urlajući izgovara parole ponesen govorničkim žarom. Čitanje nekog njegovog govora, objavljenog u *Folkische beobachteru*, isto je tako dosadno kao i čitanje neke Vagnerove partiture iz nota; tu nema života, nema uverljivosti, nedostaje sama suština.

Jer, kada izađe iz tog svog transa, kancelar ponovo zapada u prosečnost, ponekad čak i u intelektualno mediokritetstvo. Potrebna je sva veličina i sjaj vlasti, sve poštovanje koje se ukazuje vladarima da bi se on saradnicima, naravno, ali i sagovornicima, prikazao kao državni zvaničnik visokog ranga – kao neko koga slušaju i poštuju. On je zaista baštinik tog dugog niza običnih ljudi, čak i prosečnih ljudi, čije reči, od trenutka kada oni zasednu na tron, deluju jače, postaju moćnije i uzvišenije, kao da su dijamantima optočene.

Moć ima dvostruko dejstvo: ona čini da sve čega se dotakne postane sveto i da svi koji je imaju polude. Kada se tom postulatu doda atribut apsolutna, koji prati totalitarne režime, lako se može zaključiti da apsolutna vlast čini svetim apsolutno sve što dotakne i apsolutno ludima sve one koji je poseduju. U suštini, nijedan režim ne može da izmakne tom zakonu, ali je demokratija tu da stvari učini podnošljivijima. Treba prihvatiti smenjivanje vlasti koje jedino demokratski režim omogućava, otvarajući sigurnosne ventile u tom procesu. To, s vremena na vreme, primorava one koji nama vladaju da zađu pred svoje birače i da strahuju od neizvesnosti koju nosi svako slobodno glasanje. Drugačije rečeno,

demokratski režim sa svojim redovnim smenjivanjem vlasti, doprinosi otrežnjenju političara i čini im izvanrednu uslugu omogućavajući im da sačuvaju mentalno zdravlje.

Hitlerova egzaltiranost je splasnula. Ponovo mu je na usnama onaj blagi osmeh koji toliko cene njegove sekretarice. On ih poziva u bilo koje doba dana ili noći, ali ih često poziva i za sto i to sa veoma istaknutim gostima. Nije ga briga za protokol i za konvencionalnost, dovoljna mu je učtivost. Poslednji seda za sto i uvek stavlja kraj sebe neku od svojih bliskih saradnica.

Ta srdačnost je izuzetna i toliko utiče na mene da, kada odlazim u sedište vlade, srca punog ogorčenja zbog nepodnošljivih scena nasilja kojem su izloženi protivnici Rajha, moja nelagodnost nestaje već pri prvom rukovanju, prvom pogledu. Taj čovek nije đavo, stavio bih ruku u vatru za to, on nije vražiji duh koga opisuju Leon Blum ili Eduar Daladje – oni koji su pobedili na izborima u Francuskoj i doveli Narodni front na vlast. U njemu ne vidim ni Nepogrešivog velikog čoveka kojeg preterano veličaju Gebels, Gering ili Hes, niti beznačajnog demagoga, kako o njemu s nipodaštavanjem piše komunistička štampa. On je politički prepredenjak, lukav i odlučan, udara brzo i nemilosrdno svaki put kada je to moguće, ali ume da se pokaže fleksibilnim i razumnim kada je odmerenost potrebna. Posebno mu idu naruku vreme i događaji – očigledno je da ga je sreća dobro poslužila... barem do sada.

S druge strane, priznajem mu kao slabost intimne komplekse među kojima, u mojim očima zavodnika, nikako nije najmanji njegova nesposobnost uspostavljanja normalnih odnosa sa ženama. Kakva šteta, u suštini, uživati najveću i najočigledniju zavodničku moć – vlast – a ne služiti se njome...

Prilazi mi zaboravljajući Bormana i gleda me pravo u oči.

„Trebalo bi da se vidite sa Hajdrihom“, govori mi Hitler, „ispričaće vam neke važne stvari. Želim samo da znate da potpuno stojim iza onoga što će vam reći.“

Klimam glavom u znak saglasnosti. On je očigledno zadovoljan i nastavlja da govori o onome što, po mom mišljenju, predstavlja osnovni razlog moje posete Berghofu.

„Kako mi se čini, naše stvari se dobro odvijaju. Dokle smo stigli?“

Pružam mu papir sa nizom cifara koje označavaju iznos depozita. Hitler ga uzima i gotovo bi se moglo reći da ga obuzima uzbuđenje. „Ali, ovo je stvarno jako dobro. Nisam mislio da smo stigli do tog nivoa!“

„Garantujem vam to. Ali, ukoliko želite da uvećate svoj kapital, ništa lakše. Ubrzo biste došli do iznosa uvećanog za 10 odsto kamate. Zar vas to ne bi zanimalo?“

On kratko razmišlja i kaže:

„Mislio sam o tome. Ali, ja sam i dalje običan čovek koji je video pustoš koju su doneli špekulisanje i inflacija i zbog toga mi nije mnogo stalo da stavim svoje vrednosti u ruke jevrejskih finansijera. Ti ljudi su grabljivice kojima nikako ne treba pružiti priliku da pokažu svoje podle talente.“

Jevreji. Opsesija Adolfa Hitlera, fiks-ideja koja ga muči, nagriža i koja će ga bez sumnje i odneti. Kancelar nije shvatio da je najznačajnije svojstvo jevrejskog naroda njegova besmrtnost.

I druge zajednice su proživljavale i proživljavaće sudbinu progonjenih, ali od svih tih zajednica najžilaviji su upravo oni najmanje brojni i najprogonjeniji: Jevreji i Jermeni. Nisu li, ugnjetavanje, prinuda, opasnost od istrebljenja u krajnjoj liniji najbolji stimulansi za opstanak tih neobičnih naroda koji bi se, kada bi bili više tolerisani i prihvatani, sami od sebe utopili u neke veće zajednice?

Da se držimo samo Davidove dece, ne izvlače li oni, na kraju krajeva, prednosti iz svih tih brodoloma?

Iznosim tu primedbu svom sagovorniku, a on živo reaguje.

„To bi se zaista moglo i pomisliti u prvom trenutku. Ali ne treba pasti u zamku sažaljenja. Oni su samo prividne žrtve. Njihova pasivnost je samo fasada. Naprotiv, Jevreji su umeli da razrade ofanzivnu strategiju koja se vremenom isplatila: oni stavljaju pod kontrolu čitave zemlje i nacije. Njihova mračna finansijska moć truje elite zemalja koje se iz nemarnosti ili neznanja prepuštaju svemu tome. Zbog toga Jevreji i njihovi šticećenici vladaju privredom, industrijom, univerzitetima, čak i umetnošću i kulturom. Oni dominiraju, oni oblikuju javno mnjenje i pridobijaju ga proglašavajući lažne univerzalne vrednosti u svojoj borbi protiv pravih nacionalnih tekovina slave i veličine.“

„Meni se sve to čini veoma preteranim. Očigledno je da su Jevreji nezaobilazni u visokim finansijama i trgovini, ali ipak znam da postoje čitavi sektori društva u kojima su oni veoma malo prisutni – u vojsci, administraciji i politici!“

„Ali, to uopšte nije slučaj! Uzmite samo Leona Bluma u Francuskoj!“

„Jedna lasta ne čini proleće, gospodine kancelaru!“

„Razočaravate me, dragi barone. Jedan tako dobar poznavalac Francuske kao što ste vi ne može da ne zna koliko ima Jevreja u vladi i štampi te definitivno korumpirane zemlje.“

Osim ako... Okleva za trenutak.“

„Osim ako?“

„Osim ako mi tamo ne zavedemo red, mi i francuske patriote koje odbijaju tu judeifikaciju svoje zemlje.“

Pošto se diskusija već nastavlja u usiljenom tonu, nastojim da do kraja ostanem đavolov advokat.

„Ali Jevreji tvrde da uopšte ne dominiraju Francuskom ili Sjedinjenim Američkim Državama.“

„Ah, vidite – to je dokaz da je opasnost veoma prisutna i da se cionistički projekat lukavo ostvaruje.“

Očigledno je da Hitler pripisuje Jevrejima još više maki-javelizma i inteligencije nego što već imaju – oni koji zaista dovedu nimalo nisu lišeni...

„Poštujem Ameriku i zbog toga nikada prema njoj neću ispoljiti nikakvo neprijateljstvo. Kao, uostalom, ni prema Engleskoj. Ali, ipak sam uznemiren zbog toga što naši nemački Jevreji vrše kolonizaciju Njujorka nakon što su punih džepova napustili Nemačku, oštetivši pritom naše radnike.“

„Oslobađaju vas svog prisustva.“

„To je tačno i ne žalim se zbog toga. Ali, brine me takvo bekstvo, taj odliv kapitala. Nedostaje nam sav taj novac, kako me uverava doktor Šaht.“

Trudim se da se ne osmehnem pri pomisli da u svojim sefovima držim makar i skromni deo tog blaga, a pogotovu zbog toga što su i sredstva mog sagovornika tu takođe pro-našla utočište. Ipak, teren je opasan. Stoga odlučujem da se vratim na pitanje koje je izazvalo tu bujicu mržnje.

„Da ostavim, znači, vaš kapital onakav kakav je?“

„Kad se sve svede, da. Ali, možda ću promeniti mišlje-nje u vezi s tim. Moglo bi se dogoditi da, zahvaljujući vašim umesnim savetima, pristupim nekim investicijama.“

Nasmešio sam mu se u znak odobravanja. „Možete raču-nati na mene.“

„Znam...“ Nasmešio mi se i pruža mi ruku što je znak da je sastanak završen. Borman me prati.

Laska mi to što sam pozvan u Berghof u koji se pozivaju samo velikani ovog sveta, ali to je ipak čudno... Firer me

dovodi na svoje najtajnije mesto da bi se na kraju upustio u dug monolog ne dajući mi nikakvo novo uputstvo u vezi sa upravljanjem njegovim kapitalom. Šta je imao na umu?

I dalje sam zbunjen i odlučujem da sačekam da mi Rajn-hard kaže nešto više o tome. Po Hitlerovim rečima, on ima nešto važno da mi kaže što znači da će uskoro stupiti u kon-takt sa mnom.

Moćna Bormanova limuzina vraća me u Minhen gde sam planirao da proslavim Božić s nekolicinom prijatelja iz Berna. Iskoristio sam posetu Berhtesgadenu da bih proveo nekoliko dana u bavarskoj prestonici.

Božić se približava. Kao i obično, Nemačka se pretvara u jelovu šumu punu boja, prekrivenu snegom i ispunjenu veseljem. Na ulicama se grupe ljudi okupljaju ispred izloga, onda se razlažu i ponovo sastavljaju, ljudi se mimoilaze, neki koračaju užurbanim sitnim koracima, dok se drugi kreću dugim i sporim hodom. Svuda vlada slavljenička atmosfera.

Puštam da me ponese svečarsko raspoloženje, raspo-loženje naroda i jednog sveta koji možda okreće glavu od sukoba koji kao otrovni mehuri izbijaju na površini bare, pretvarajući se u razjedajuće čireve.

Španija je u plamenu, Kinu su osvojile japanske trupe, čak i uštogljenu Englesku potresa dinastička kriza. Ipak, ono što najviše uznemirava nalazi se na nekom drugom mestu. U trku u naoružavanju, koju je započela Nemačka, postepe-no su se uključile Sjedinjene Američke Države i Francuska, koju ministar vojni Eduar Daladje želi da opremi snažnim mehanizovanim vazдушnim i kopnenim snagama. Uskoro će njihovim stopama krenuti i Velika Britanija...

Nije u istoriji čovečanstva zabeleženo da je neki arsenal ostao neupotrebljen, pogotovu u slučaju kada su potencijalne

zaraćene strane tek pre petnaestak godina odložile oružje, a snažna mržnja ih još uvek nagriza.

Odjednom se uključuje javna rasveta i razbija ova moja sumorna razmišljanja. Noć polako osvaja veliki grad. Više se ne razaznaju dobro detalji, ali fantasmagorična slika celine deluje čarobno. Čini se kao da hladnoća više ne prodire kroz kabanice, a vrata pivnica ispuštaju svoj zimski dah u obliku toplih i ljutih isparenja. Vraćam se u svoj hotel. Tek što sam ušao u sobu, zvoni mi telefon, to je Rajnhardov sekretar Ginter koji mi zakazuje sastanak za sutra ujutru. Zajedno ću doručkovati sa svojim prijateljem u njegovoj kancelariji.

Očigledno je da SD ne gubi vreme. Šta ima tako značajno da mi kaže?

Posle dana ispunjenog uzbuđenjima, brzo sam zaspao i ne razmišljajući mnogo o onome što predstoji.

Kada sam se probudio, shvatio sam da je trenutak mog sastanka veoma blizu i da moram da krenem. Utoliko pre što čovek koji me očekuje ne spada u strpljive.

Puna tri meseca ga nisam video. Bolje rečeno, tada sam ga poslednji put sreo. Bilo je to prilikom zatvaranja olimpijskih igara u Berlinu, na prijemu na koji je Gebels pozvao svoje prijatelje i svoje dužnike kako bi im izrazio zadovoljstvo i samog sebe pohvalio zbog uspeha u organizovanju igara. I sam Hitler ga je udostojio prisustvom, u pratnji Himlera i Rajnharda, izražavajući na taj način poštovanje dobrom doktoru.

Nisam imao nikakvog razloga da se nađem na listi zvaničnika, ali je Leni insistirala da dođem. Na kraju večeri, dok je doktor Gebels nestajao u noći sa jednom mladom brinetom, ugledao sam Magdu kako diskretno odlazi u pratnji Rajnharda.

Kada sam stigao u sedište SD u Minhenu, gde su me očigledno očekivali, jedan posilni me je brzo odveo do Hajdrihove kancelarije. „Ah, Gotfride! Kako se radujem što te vidim. Nismo baš imali mnogo prilike za razgovor prilikom poslednjih susreta.“ Kaže mi to krajnje mirno osmehujući se uglom usana.

U takvim okolnostima, ćutanje je najoprezniji odgovor. To me uopšte ne sprečava da shvatim da je Rajnhard očigledno Magdin ljubavnik. On tu tajnu deli sa mnom, možda u tome čak nalazi neke prednosti. Na primer, da ubedi svoju suprugu da sam ja izabranik supruge ministra propagande, što nije potpuno netačno...

Rajnhard je čovek od ukusa i ne pokazuje nepristojan trijumf. Tako je naše ćaskanje u šaljivom tonu potrajalo neko vreme. Kada smo završili doručak moj prijatelj je počeo da govori ozbiljnijim glasom. Ubrzo sam shvatio zbog čega. Mora da mi priča o stvari koju je pomenuo Hitler.

I tako moj prijatelj opširno izlaže neverovatni plan u kome bi trebalo da učestvujem.

Precizno birajući reči, što ukazuje na to da je bio mornarički oficir, Rajnhard se vraća na prošli rat. Na rat koji je prvo bio svetski, a zatim postao i građanski u nepreglednim ruskim stepama. Na krvave sukobe između vojnika koji su se pobunili protiv carskog poretka, organizovanih u sovjetu, i trupa koje su ostale lojalne dinastiji Romanov.

Rajnhard ne beži ni od vizije užasa tih bratoubilačkih borbi u kojima se čitave porodice cepaju i istrebljuju među sobom. Kao neki glavnokomandujući koji donosi odluke u svom štabu, on me podseća na osnovne crte sukoba koji je dodao još četiri miliona poginulih na tri i po miliona civilnih i vojnih žrtava iz perioda od 1914. do 1917. godine.

Rajnhard mi značajki opisuje to doba – prekretnicu u kojem se čitav jedan svet urušio. Rusiju razdiru grčevi jedne revolucije kojom upravlja boljševička partija i jedne kontrarevolucije koju podržava inostranstvo. Revolucionarna armija je ugrožena na svim frontovima. Nemci joj presecaju put ka Ukrajini, Englezi i Francuzi se stavljaju na stranu belogardejskih generala Denikina, Judeniča i Kolčaka. Oni upućuju dobro obučene i snažno naoružane trupe u borbu protiv komunista.

Bila je potrebna sva ideološka snaga jednog Lenjina, gvozdena pesnica Trockog i okupljanje oficira idealista kako bi sasvim mlada Crvena armija izdržala oluju a zatim i sama, osiljena, pregazila reakciju.

U toj buri koja je imala nebrojene posledice pomalja se jedna ličnost – Mihail Tuhačevski, mladi profesionalni vojnik koji je u veliki rat stupio u činu carskog potporučnika. On pada u nemačko zarobljeništvo, što će docnije predstavljati njegovu jedinu slabu tačku, ali uspeva da pobege na vreme kako bi se pridružio revolucionarima. Zahvaljujući tome što boljševicima nedostaju oficiri, Trocki mu 1920. godine poverava komandovanje Prvom armijom.

Ovaj novi Bonaparta će sa 25 godina upoznati snažne radosti bitke, jurišajući na čelu svojih vojnika, i tako, okupljajući svoje, sasecajući neprijatelje, on izrasta u pravog heroja. Postaje ikona sovjetske Rusije, po ugledu na one slavne generale iz godine Druge Francuske Republike na čiji su pomen drhtale sve evropske monarhije, iako su bili jedva nešto stariji od dvadesetak godina.

Tokom četiri godine, on predstavlja oličenje slave Crvene armije i, gotovo sa žaljenjem, sa nepunih trideset godina – kada poručnici obično postaju kapetani – biva ustoličen u komandanta Vojne akademije SSSR, načelnika generalštaba

Crvene armije i zamenika ministra odbrane. Ovaj neustrašivi general i izuzetni strateg dobiće čak i maršalsku palicu.

Međutim, on se ne ograničava samo na to da organizuje kopnenu vojsku, već kao pasionirani strateg razvija avijaciju i oklopne snage. Prepun je ideja i predloga i, kada ne uspeva da za njih pridobije Staljina, počinje na svoju ruku da ih sprovodi u delo. Krenuo je tako što se usudio da učini nešto nezamislivo: približio se najvišim oficirima Rajha Fon Zektu i Fon Manštajnu. Za stotine njihovih oficira, koji će predstavljati kadrove budućeg Vermahta, on nudi prostor, industrijski potencijal i diskreciju sovjetske Rusije.

Nemačke oklopne jedinice i avijacija razvijaju se nekažnjeno iako time krše odredbe Versajskog ugovora. T. zadovoljno trlja ruke zbog toga, srećan što započinje saradnju koja će, kad nastupi odgovarajući trenutak, uništiti naciste u Nemačkoj i komuniste u Rusiji.

Jer, taj inteligentni, velikodušni čovek, odani prijatelj i istinski patriota, kako ga predstavlja sam Rajnhard, u politici se pokazao neshvatljivo naivnim. Da bi me ubedio u to, moj prijatelj približava svoju stolicu, i snižava glas.

„Pre dve nedelje posetila me je jedna izuzetna ličnost: general Skoblin.“

„Ne znam ko je to.“

„Ne znaš njega, ali si sigurno čuo za njegovog šefa, generala Milera?“

Sada bi već trebalo reagovati. Rože Mason mi je pričao o tom bodrom sedamdesetogodišnjaku koji živi u Parizu, može se sresti na stazama Bulonjske šume u društvu male čete telohranitelja, 12 pripadnika Ruskog svevojničkog saveza koji može da pretenduje samo na status društva ratnih veterana. Evgenij Miler opasan je samo u očima Nikolaja

Ježova, šefa NKVD-a koji, kako bi se dodvorio svom gospodaru Staljinu, stalno izmišlja zavere i nove izdaje.

Kako odgovoriti Rajnhardu... Izabrao sam lakši put, to jest, iskrenost.

„Da, čuo sam za tog generala Milera.“

„Nije važno“, uzvraća mi gotovo ljubazno šef SD-a. „Onaj koji nas interesuje je Skoblin.“

General Skoblin, takođe nekadašnji pripadnik belogardjaca, nije uspeo da izbegne pažnju francuskih obaveštajnih službi koje su se o toj kontroverznoj ličnosti raspitivale kod svojih švajcarskih kolega. Lagao sam kada sam se pretvarao da ne znam za njega, tačnije, upola sam lagao jer sam odista bio zaboravio na njega. Pod uticajem priče koju mi priča Rajnhard, u sećanje mi naviru delovi kazivanja o tom carskom oficiru.

Mason je strastveno zainteresovan za sve što se tiče ruskih tajnih službi. On ih se, naravno, pribojava, ali, kao pravi znalac, on im se istovremeno i divi. Po njemu, one su apsolutni gospodari tog velikog pozorišta senki gde se neraskidivo prepliću manipulacija i dezinformacije. Stoga se trudi da me što je moguće bolje nauči njihovim metodama infiltriranja i praksi dezinformisanja.

General Skoblin, koji je stigao u Francusku preko Krima i Turske, za razliku od svojih brojnih sunarodnika, ne mora da radi da bi zarađivao za život. Njegovi čudesno očuvani prihodi omogućavaju mu da odsedne u hotelu „Aleksandar“, u Aveniji Viktor Igo. Njegova žena pevačica Nadežda Plevicka nastavlja svoja putovanja i turneje po Francuskoj, Engleskoj, čak i Sjedinjenim Američkim Državama.

Francuske službe se pokazuju na visini zadatka. Oficiri iz bezbednosti prate dolaske i odlaske zavodljive pevačice. Njihove zasluge su ipak polovične: ne samo da je njihov

plen lako uočljiv, već se u njenom okruženju nalaze tako brojni obožavaoci da je prava dečja igra zauzeti mesto među njima. Zbog toga, kada Skoblin stiže u hol hotela „Aleksandar“, njegovu suprugu i njega dočekuju kao značajne goste u Sovjetskom Savezu. Služba bezbednosti je postavila ljude i opremu koji će joj omogućiti da zna kada i sa kim će lepota deliti svoje čari.

Tako sam bar pretpostavljao, jer Rože Mason pravi velike pauze u svojim komentarima, oklevajući kod svake škakljive pojedinosti. S druge strane, ono što mi kaže veoma je poučno: Ježov i Jagoda pre njega ucenili su Plevicku na najgnusniji način uzevši kao taoca njoj najdraže biće, sina koga je dobila sa drugim mužem. Dete je primljeno u kadete Crvene armije – školu otvorenu samo za decu heroja revolucije. Njegova majka je stoga redovno obavestavana o napredovanju svoga sina, čiji život zavisi isključivo od materinske lojalnosti. Unakrsna saradnja i isprepletanost veza je često takva da se ni sam đavo tu ne bi snašao. Držim se dakle onog bitnog: generalom Skoblinom, barem indirektno, manipulišu Sovjeti, pa se u sebi pitam kakva bi mogla onda biti njegova uloga u ovoj priči?

Rajnhard nastavlja. „On je došao da me vidi u najvećoj tajnosti.“

„Nedavno?“

„Sasvim nedavno je došao da mi iznese predlog u koji ni danas ne uspevam da poverujem.“

„Koji predlog?“

„Da se sastanem sa Ježovom!“

Očigledno, Mason je bio dobro zaključio... Skoblin zaista radi za NKVD. Naravno da ne mogu ovaj detalj da iznesem svom prijatelju. Na licu mi se javio najzaprepašćeniji mogući izraz. Uzviknuo sam:

„Sa Ježovom, da li si zaista spomenuo Ježova?“

„Da li ti izgledam kao da se šalim?“

„To je neverovatno, ali zašto i, pre svega, kakve to veze ima sa mnom?“

„Iz razloga što se radi o Tuhačevskom, a ti si taj koji ćeš mi organizovati susret.“

„Ja? A gde i kako, moliću lepo?“

„Na neutralnom terenu, a što se ostalog tiče, sve prepuštam tebi. Ono što tražim jeste da do tog susreta dođe što pre – do kraja godine.“

„Ali, ostalo je samo dve nedelje do kraja godine.“

„Upravo toliko mi je potrebno da se pripremim. Sada te napuštam. Razmisli, organizuj se i što pre mi saopšti mesto i datum. Ah, zaboravio sam! Srećan Božić, Gotfride!“ Ustaje da se pozdravi sa mnom i da mi učtivo stavi do znanja da je naš susret završen. Njegov sekretar Ginter je već na pragu, spreman da me isprati.

Treba da se vratim u Švajcarsku, da se što je pre moguće vidim sa Rožeom Masonom. Moram hitno da kontaktiram sa Monikom. To i činim iz svog hotela u Minhenu izgovarajući se da sam zaboravio potpis na jednoj transakciji koja mora apsolutno da bude obavljena pre praznika. Moja oštroumna partnerka očigledno shvata da treba da dođe u banku gde ću je ja sutra ujutru čekati.

Nažalost, ništa od mog Božića u Bavarskoj. Ovaj nagli odlazak zahteva od mene da čitavu noć provedem za volanom svog mercedesa. Noć koju ću upotrebiti da u glavi sredim detalje vezane za taj istorijski i tajni sastanak. Uzbudjenje koje me je obuzelo toliko je veliko da mi ni za trenutak ne preti opasnost da zadremam. Moćni automobil guta kilometre uz potmulo brujanje. Kada stižem na granični prelaz

u Šafhauzenu, više ne uočavam u retrovizoru svetlu mrlju koja me, kako mi se čini, prati već neko vreme.

Prvi put posle mnogo godina osetio sam čudno olakšanje kada sam video švajcarske policajce, kao da sam napustio neki svet neizvesnosti i opasnosti da bih uplovio u luku mira i spokoja. Ipak, ja volim Nemačku, njenu tako posebnu božićnu atmosferu, tu mešavinu revnosti i germanskog paganstva, ali mi se ovog puta čini da neprijatni sastojci kao što su fanatizam i netolerancija ipak kvare slavljeničko raspoloženje i praznični duh.

Treba odagnati predubeđenja, naći se sa Monikom, sve joj ispričati i pripremiti taj istorijski trenutak čiji ću reditelj, a verovatno i učesnik, biti ja, nepoznati švajcarski bankar.

Kao što je i bilo predviđeno, partnerka me čeka kod moje kuće. Sasvim je beskorisno organizovati neki od onih konspirativnih sastanaka koji samo služe za to da probude znatiželju i najbezazlenijeg posmatrača.

Udobno smeštena u mom salonu, ona sitnim zalogajima gricka puter-kifle koje joj je kupio moj nastojnik. Pred njom je šolja od finog porcelana puna bele kafe koju ja ne podnosim ali koju ona obožava. Spušta šolju da bi me pozdravila: „Drago mi je što te vidim, Gotfride!“

Između dva gutljaja čaja detaljno joj prepričavam svoj razgovor sa Rajnhardom i, ono što inače nemam običaj da radim, pričam joj o tome kako me je lično Firer uveo u materiju.

Monika upija moje reči ne prekidajući me, prateći povremeno klimanjem glave najuzbudljivija otkrića, kao što je poseta generala Skoblina šefu SD-a i pominjanje Ježova. Na kraju smo se dogovorili da odmah otputujemo u šarmantno mesto Krezus u Friburskom Oberlandu gde Rože Mason ima na raspolaganju jednu planinsku kuću koja pripada tajnoj

službi, u podnožju Bere. Pukovnik se tamo odmara, a Monika ga je obavestila i o našem dolasku.

Sad je ona za volanom. Iako se malo pribojavam njenog vozačkog umeća, legao sam na zadnje sedište i utonuo u dubok san koji njena lagana vožnja ni na koji način nije prekidala. Ravnomerno brujanje motora pokriva čak i moje malo hrapavo disanje. Bar tako mi je, onako uzgred, maliciozno rekla kada smo stigli.

Dobro je što smo obilatno doručkovali jer smo stigli rano popodne, u trenutku kada se prazne restorani. Glad se vratila i ja nameravam da to pitanje rešim u najkraćem mogućem roku. Naš domaćin ne beži od toga i uzimajući radosno Moniku podruku, vodi nas prema dnevnoj sobi u svojoj planinskoj kući.

Čim smo se našli pred tanjirima punim kobasica i reš pečenih krompira, ponovo počinjem svoju priču i prekidam je samo onda kada Rože Mason želi da produbi saznanja o ovoj ili onoj tački koja se tiče mojih odnosa sa nacističkim državnim aparatom.

Vest o susretu koji treba organizovati između Ježova i Hajdriha potpuno ga je zaprepastila. Totalno ga je prenerazilo što sam baš ja zadužen da u najvećoj tajnosti organizujem taj sastanak. On mi to kaže bez okolišenja i u njegovom pogledu koji je iznenada postao neobično prodoran mogu da pročitam da nije daleko od toga da pomisli da sam otišao dalje nego što je od mene bilo očekivano u nudi usluga Hitleru. Što i nije u potpunosti netačno.

Nastojim da popravim situaciju igrajući na kartu svog istinskog prijateljstva prema šefu SD-a. Objašnjavam da mogu potpuno i bez ikakvog ustezanja da igram ulogu agenta švajcarskih tajnih službi, ali da od mene ne treba tražiti da dovodim u nezgodnu situaciju svog prijatelja Hajdriha.

Bio je to jedini uslov postavljen u prvobitnom dogovoru i ja se toga pomno pridržavam. Kako bi reagovao Hitler ako bi ja Rajnharda odbio, a ovaj ga prethodno bio uverio u moju saradnju?

Pukovnik me shvata i ukazuje mi na to da sam, verovatno i protiv svoje volje, ušao u veoma uski i sasvim zatvoreni krug protagonista državnih tajni, pa ćemo onda morati da prilagodimo svoja pravila saradnje tom višem nivou obaveštajnog rada.

„Ubuduće, sve ono što budete rekli i činili, biće deo velike istorije i može da nosi veoma ozbiljne posledice. Stoga ću predložiti da nastavimo prisne kontakte, ali uz maksimalnu zaštitu – a to nije ništa drugo do kvadratura kruga. Stoga ćemo vi i ja sve češće morati da se oslanjamo na Monikine usluge.“

Shvatam i slažem se. Predlog da se pojačaju kontakti sa ovom mladom ženom nimalo mi ne smeta, jer su mi Monikina privrženost i prijateljstvo postali dragoceni. To ne kažem svom šefu koji se smeši, dok mu se na licu očitava odobravanje. On nastavlja, postavljajući sasvim neočekivano pitanje:

„Da li vam nešto znači ime Dals?“

„Naravno. To je prezime dvojice Amerikanaca, dva brata, koji rade za advokatsku kancelariju Saliven i Kromvel. Ta kancelarija zastupa interese jedne nemačke banke iz Roterdama, koja, opet, pripada grupi IG Farben – to je ona grupa kojom upravlja Herman Gering.“

Izgleda da je Rožea Masona iznenadio moj odgovor.

„E, pa, čini se da ste dobro obavestjeni!“

„To mi je posao, i to dvostruko. Ali kada već pominjete tu temu, temu poslovnih odnosa između američkog sveta finansija i nemačke industrije, mogu da vam kažem da su dva druga Amerikanca veoma umešana u operacije saradnje